”Vi kan mobilisere en ret usædvanlig handlekraft”

Læs artiklen her: **https://borsen.dk**

Af Laura Bisted Jacobsen, Foto: Büro Jantzen
ANNONCØRBETALT INDHOLD AF MERCEDES-BENZ

På 10 år blev Samsø selvforsynende med energi fra vind, sol og biomasse. I dag er øen verdenskendt som en rollemodel i den grønne omstilling. Det næste mål er at gøre øen fossilfri i 2030. Midt i udviklingen står Søren Hermansen, der er født og opvokset på Samsø og direktør for Energiakademiet. Men det er øens fællesskab, der skaber resultaterne.

Film om energiomstillingen på Samsø: https://vimeo.com/544592900

De 11 vindmøller er plantet midt på Samsø.

Lidt væk fra alfarvej, men dog synlige i landskabet. Sådan er det jo med vindmøller. De gør opmærksom på sig selv. Men møllerne på Samsø er særlige. De blev rejst omkring år 2000, fordi øboerne ved fælles indsats investerede 70 mio. kr. i dem. Og det medejerskab har været helt afgørende for, at samsingerne bredt har bakket op om den omstilling, øen har været igennem.

”At være medejer har den direkte effekt, at vindmøllen både ser lidt pænere ud og lyder lidt bedre, for det er faktisk din vindmølle – selvom du måske kun ejer den yderste spids af vingen,” siger Søren Hermansen, der er direktør for Energiakademiet, en nonprofit projektorganisation, der har til huse i Ballen på Samsø.

Landvindmøllerne er en del af den 10-års plan, øboerne satte i søen i 1998, da de vandt en konkurrence året før, udskrevet af daværende miljøminister Svend Auken (S), om at blive Danmarks vedvarende energiø. Solceller, havvindmøller, fjernvarme og biomasseanlæg var med til at gøre Samsø selvforsynende med grøn energi og få planen udført præcis 10 år senere, hvor Energiakademiet også kunne byde velkommen i nye, arkitekttegnede og energieffektive bygninger.

Det lyder jo nemt. Men som Søren Hermansen udtrykker det, har det krævet vildt mange kopper kaffe at nå så langt.

”Og vi var altså den første energiø,” siger han med slet skjult henvisning til nuværende klimaminister Dan Jørgensens (S) forsøg på at kapre navnet til det prestigefyldte havvindmølleprojekt i Nordsøen.

Kriser og pionerånd

Før coronakrisen forhindrede størstedelen af den fysiske rejseaktivitet, kunne Søren Hermansens årligt være væk fra øen i 100 dage. I Japan, på Hawaii, i USA. Over alt er de interesserede i at høre, hvad Samsø og beboerne har opnået – og ikke mindst hvordan. Fortællingen om den CO2-neutrale ø vækker genklang.

Men det stod ikke skrevet i stjernerne, at Søren Hermansen, som Time Magazine i 2008 udråbte til en af verdens miljøhelte, skulle dedikere sit liv til Samsø. Ikke på den måde.

Søren Hermansen er født og opvokset på en gård på øen. Som mange andre unge på Samsø, valgte han at gå i gymnasiet på fastlandet, nærmere bestemt i Viborg. Og med huen på hovedet tog Søren Hermansen 'Det Grønne Bevis', der er en kortere landbrugsuddannelse. For som en ung mand på 25 år ville han faktisk gerne overtage den fædrene gård. Men planer og drømme kan ændre sig, og efter et par år som selvstændig landmand på Samsø skiftede han spor og blev lærer på øen.

Og måske var det alligevel stjernerne, der ledte på vej, da han igen forlod Samsø for at læse tværfaglige miljøstudier ved Aarhus Universitet. Da Samsø i slutningen af 1990'erne gik ind i Svend Aukens konkurrence, blev Søren Hermansen rullet ind i projektet. Og han kunne se perspektiver, for sig selv, men ikke mindst for øen.

"På mange måder er Samsø et sted, der har haft sin storhedstid for landbruget og kulturelt. Og vi har haft en masse kriser: Affolkning, aldrende befolkning og økonomi- og identitetskriser. Men samtidig er her den der boblende og konstante lyst til at gøre noget. En pionerånd. For vi ved godt, vi skal oppe os og være lidt mere opfindsomme end alle andre for at være med på det frie markeds vilkår," siger Søren Hermansen.

Og pionerånden slog bestemt igennem, da samsingerne udviklede og senere gennemførte 10-års planen frem mod CO2-neutralitet. Søren Hermansen blev ansat som en af lederne af projektet for 20 år siden. Og det er fra den platform, han har udført sit virke. På øen til hundredvis af møder og i de senere år globalt.

Hvis man kan inspirere knap 4000 samsinger til at skrotte oliefyr, købe anparter i vindmøller og opføre solceller, hvorfor så stoppe der?

”Samsø er ikke bare Samsø, men en sum af mange lokale, små stammer.

Jeg brugte i starten rigtig meget tid på at snakke med borgerforeninger og landboforeninger for at høre, hvordan de kunne spille med på projektet. I stedet for bare at gå direkte til handlingen, hvor man kommer som en konsulent og siger: Se, nu skal vi lave hele Samsø om,” forklarer Søren Hermansen.

Ved i stedet at lytte, tale om udfordringer og lade folk selv sætte ord på, hvad en selvforsynende energiø ville betyde for dem, ja, så blev der skabt et fællesskab omkring udviklingen, der var helt afgørende for succesen.

”Vi er faktisk i stand til at mobilisere en handlekraft, der er ret usædvanlig,” understreger Søren Hermansen.

”Udadtil kalder vi Energiakademiet for et energiforsamlingshus. Vi vil gerne samle folk, der kan bruge de erfaringer, vi har gjort os på Samsø,” siger Søren Hermansen.

Fællesskab i et lille samfund

”Dav Jørgen”, siger Søren Hermansen ud ad en nedrullet bilrude. Han er på vej ned til Stavns Fjord, der kiler sig ind på Samsøs nordøstkyst. Her går Jørgen i dag tur med sin sorte labrador. Søren Hermansen kender øen og menneskene. Hvordan dialekten adskiller sig på Nordsamsø. Hvordan identiteten er på vestkysten. Hvordan turismen påvirker byerne. Men på trods af forskelligheder, så er beboerne forenet af den plet på landkortet, hvor de bor.

Nytænkning skaber omstilling

Verden står ikke stille. Den er i konstant forandring. Og som mennesker har vi valget mellem at være en del af udfordringen – eller en del af løsningen.

Mercedes-Benz og Børsen Creative sætter i en serie spot på stærke personligheder, som har tænkt nyt for at sikre deres hverv i en tid, hvor verden omkring os forandres – og hvor mange ting ikke længere er, som de plejer.

Er du klar til at tænke nyt? Er du klar til omstilling?

”Vi er jo betinget af en geografisk fælled, der er en ø med vand hele vejen rundt. Det definerer ret tydeligt, hvornår man er inde, og hvornår man er udenfor – går man udenfor, får man våde tæer,” funderer Søren Hermansen, der har skrevet om fællesskaber og fælledskaber i bogen Fælledskab fra 2011.

Hvis befolkningen – på Samsø og andre steder – kan stå sammen i fælledskaber, så kan der rykkes ved udviklingen. Den bæredygtige udvikling, eller hvad der ellers er på agendaen.

"Man kan bygge en fælledstanke op omkring en ydre trussel, man ikke har styr på, som f.eks. stigende oliepriser. Fællesskabet på Samsø skal så svare på problemet, hvor vi på forskellige måder kigger ind på det samme spørgsmål eller den samme problemstilling. Businesskvinden, landmanden og idealisten får sammen skabt en løsning, det kunne være en energiomstilling, hvor parterne kan se muligheder hver for sig," forklarer Søren Hermansen og tilføjer:

"Det er nemmere at opnå et fælledskab i et lille samfund, for her mødes vi på kryds og tværs. Det gør man ikke i bysamfund, der laver bureaukratiet fællederne – og det betyder, befolkningen ikke føler ejerskab over beslutningerne. På Samsø er energiomstillingen et resultat af både et fysisk og mentalt ejerskab."

"Stedets betydning er langt vigtigere end noget som helst andet. Hvis du ikke har et forhold til dit sted, har du heller ikke noget ansvar for det, der sker med det sted," siger Søren Hermansen. Foto: Büro Jantzen

Og netop fælledtankegangen kan være en inspiration til andre kommuner, regeringer eller virksomheder, der måske i øjeblikket har udfordringer med at få folkelig opbakning til et projekt.

Hvis man ikke bor på en ø, må man skabe en ø.

"Nu kommer jeg til at lyde lidt skolemesteragtig, men hvis du kan lave et inkluderende vi, altså sige vi om en proces, så har du faktisk en afgrænsning af din rækkevidde," siger Søren Hermansen og fortsætter:

"Når man kigger på FN's verdensmål og den farverige roset, mange bærer med stolthed på reverset, så har jeg det nogen gange sådan: Måske skulle man tage dem af og smelte dem om til hakker og skovle, fordi vi har brug for konkrete redskaber til forandring og ikke bare luftige forestillinger om, hvordan verden bliver bedre."

Søren Hermansen mener bestemt ikke verdensmålene er dårlige, men udfordringen er at oversætte dem til håndterbare størrelser, som vi kan forholde os til og gøre noget ved. Med tryk på vi.

"Samsø repræsenterer en historie, en kultur og en fortælling om et godt liv, som jeg kan fortælle hvor som helst i verden, og så giver den mening," siger Søren Hermansen. Foto: Büro Jantzen

Fossilfri fremtid

Og hvad så nu? Samsø har været selvforsynende med energi siden 2007. Færgen til Hou i Jylland, Prinsesse Isabella, er en hybridfærge fra 2013. Solceller og mindre, private vindmøller er drysset ud over øen. Er Samsø i mål? Svaret er naturligvis nej. Samsøs nuværende målsætning er at udfase fossile brændstoffer i 2030, og her er den største udfordring transporten – til lands og til vands.

I den første 10-års plan kompenserede Samsø for CO2-udledningen fra transporten ved at opsætte 10 store havvindmøller, og på papiret gør møllerne øen CO2-negativ, fordi de producerer mere energi, end de forbruger – og dermed eksporterer til fastlandet. Men havvindmøller får ikke flere elbiler på vejene eller den gamle færge til Sjælland til at blive mere grøn.

"Den store udfordring i vores plan om at blive fossilfri i 2030 handler om transporten, især vores gamle færge til Sjælland, der sejler på diesel, er virkelig et stort problem. Den skal vi gerne have udskiftet med en elfærge. Og så skal vi have flere elbiler på vejene. I det hele taget taler det ind i, at fremtidens hovedenergiforsyning bliver el," siger Søren Hermansen, der bestemt tror, at fossilfri-planen er realistisk.

På Energiakademiet er de i øjeblikket ved at indhente tilbud fra udbydere af ladestandere, så infrastrukturen kan komme på plads.

"Det skal være muligt at køre på ren el på Samsø," siger Søren Hermansen.

Fællesskabet på Samsø arbejder videre.

Se mere om den elektriske Mercedes-Benz EQC, som Søren Hermansen kører i, og book en prøvetur her: https://www.mercedes-benz.dk/passengercars/the-brand/Omstilling/Intro.module.html?utm_source=Borsen&utm_medium=article&utm_campaign=N/A&utm_content=borsen_native_3&dclid=CIilv6SNg_4CFYOTdwodlSYIaA

Annoncen er produceret den 06.05.2021 af Børsen Creative i samarbejde med Mercedes-Benz